

Natuurtoets aanvullende werkzaamheden Havenkanaal- West

Toetsing van voorgenomen werkzaamheden aan natuurbescher-
mingswetgeving

Definitief

Projectbureau Zeeweringen
PZDB-R-12312

Grontmij Nederland B.V.
Houten, 5 november 2012

017008 2012 PZDB-M-12312

erratum Natuurtoets aanvullende werkzaamheden F

Verantwoording

Titel : Natuurtoets aanvullende werkzaamheden Havenkanaal-West

Subtitel : Toetsing van voorgenomen werkzaamheden aan natuurbeschermingswetgeving

Projectnummer : 269239

Referentienummer : GM-0061837

Revisie : D1

Datum : 5 november 2012

Auteur(s) : dr. S.C. Wessels-de Wit, ing. J.A. van Vliet

E-mail adres : saskia.wessels@grontmij.nl

Gecontroleerd door : ir. C.J. Jaspers

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : ing. R.S.C. Krom

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Grontmij Nederland B.V.
De Molen 48
3994 DB Houten
Postbus 119
3990 DC Houten
T +31 30 634 47 00
F +31 30 637 94 15
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	7
1.1	Aanleiding en doel	7
1.2	Plangebied	7
2	Voorgenomen werkzaamheden en te toetsen effecten	11
2.1	Voorgenomen activiteit	11
2.2	Overige activiteiten in de omgeving	11
3	Toetsingskader	13
4	Aanwezigheid beschermde natuurwaarden.....	15
4.1	Nb-wet.....	15
4.1.1	Habitats	15
4.1.2	Habitatsoorten.....	16
4.1.3	Broedvogels	17
4.1.4	Niet-broedvogels	17
4.1.5	Overige natuurwaarden	18
4.2	Aanwezigheid Ff-wet beschermde natuurwaarden.....	18
4.2.1	Flora	18
4.2.2	Fauna	19
4.3	Toetsing effecten Nb-wet	19
4.3.1	Habitats	19
4.3.2	Habitatsoorten.....	20
4.3.3	Broedvogels	21
4.3.4	Niet-broedvogels	21
4.3.5	Overige natuurwaarden	21
4.3.6	Cumulatie	21
4.4	Toetsing effecten Ff-wet	21
4.4.1	Flora	21
4.4.2	Fauna	22
5	Conclusie en aanbevelingen.....	23
5.1	Conclusie en aanbevelingen.....	23
5.2	Mitigerende maatregelen vanuit Ff-wet en Nb-wet.....	23
6	Referenties.....	25

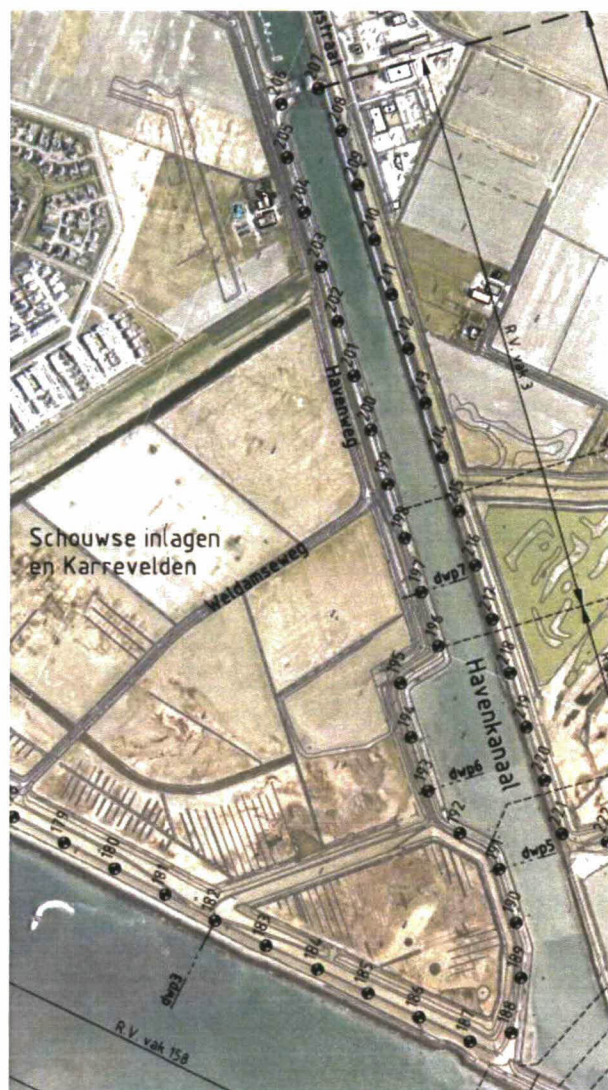
1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

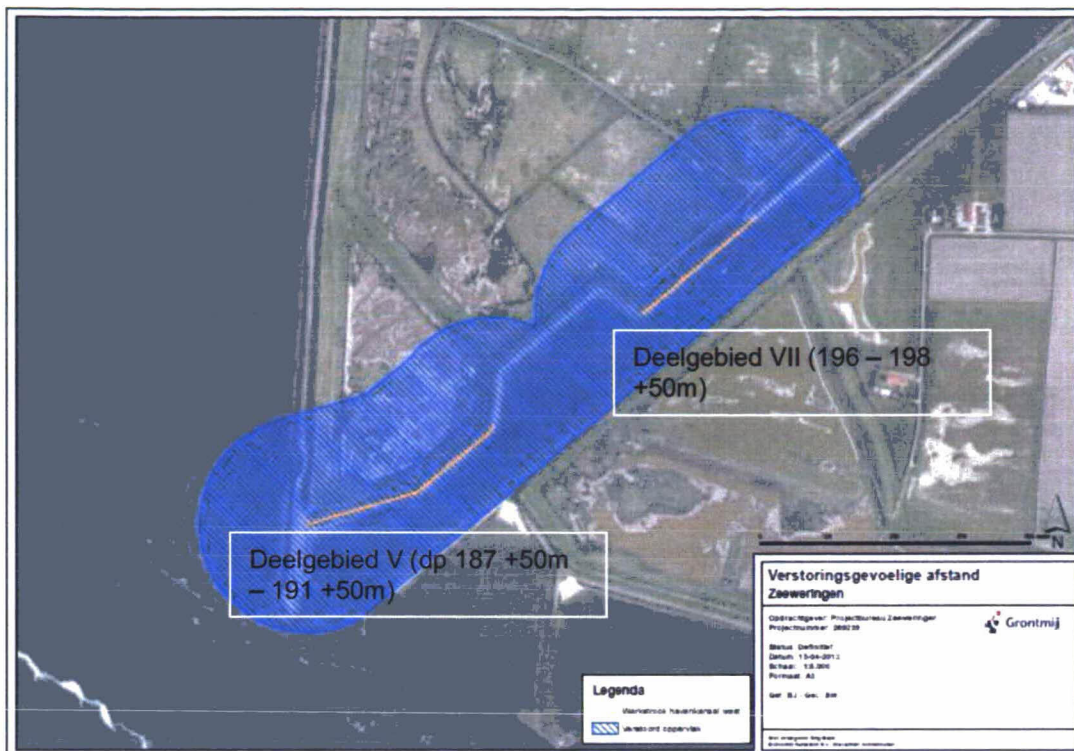
Nadere technische toetsing van de primaire zeekering ter hoogte van het havenkanaal-west (Zierikzee) heeft uitgewezen dat het originele ontwerp ter plekke onvoldoende bescherming biedt. Voor de dijkwerkzaamheden is reeds een vergunning verleend, de dijkverbetering wordt daarom ten opzichte van de vergunde situatie uitgebreid. Op die manier kan worden voldaan aan de minimale eisen (risiconorm 1/4000). Deze memo voorziet in een beschrijving van de beoogde activiteit, de effecten van deze activiteit op beschermde natuurwaarden en toetsing aan de natuurbeschermingswetgeving. Op basis van de toetsing wordt geconcludeerd of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet en/of vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 aangevraagd dienen te worden.

1.2 Plangebied

In figuur 1.2 is de ligging van de twee deelgebieden V en VII aan de noordzijde van het Havenkanaal bij Zierikzee met twee oranje strepen weergegeven. Ter hoogte van deelgebied V ligt de Inlaag Havenkanaal (zie ook figuur 1.1.). In deze inlaag is geen permanent open water, m.u.v. een aantal watergangen en sloten, aanwezig. Landschappelijk gezien heeft het meer het karakter van de daarachter gelegen karrevelden die in gebruik zijn als extensief weide- en hooiland (figuur 2, Sluiter & Vergeer, 2008). Plaatselijk is er sprake van een zeer hoge kweldruk; tot ver in het groeiseizoen zijn er kale plekken. Door het gebied lopen enkele grotere watergangen en diverse sloten waarmee het waterpeil beheerst wordt (Sluiter & Vergeer, 2008). De inlaag wordt beweid. Het binnendijkse deel ter hoogte van plangebied VII wordt gebruikt als intensief agrarisch weiland (zie ook figuur 1.3, Sluiter & Vergeer, 2008). Ook daar zijn enkele sloten rondom het gebied aanwezig.

Figuur 1.1 Ligging plangebied bestaande uit deelgebieden V (dp 187 +50m – 191 +50m) en VII (196 – 198 +50m) inclusief nummering dijkpalen (Bron: Projectbureau Zeeweringen)

Figuur 1.2 Ligging plangebied (in oranje) met verstoringsgevoelige afstand (blauw gearceerd) (Bron: B. Jannink, Grontmij)

Figuur 1.3 Impressie Inlaag Havenkanaal en agrarisch weiland ter hoogte van respectievelijk deelgebieden V en VII (Bron: Sluiter & Vergeer, 2008)

Figuur 1.4 Ligging plangebied (inlaag aan rechterzijde van kanaal) met binnendijkse rijsporen (lichtgroen) (Bron: Projectbureau Zeeeringen)

2 Voorgenomen werkzaamheden en te toetsen effecten

2.1 Voorgenomen activiteit

De aanvullende werkzaamheden ten opzichte van het originele ontwerp betreffen:

- Kruinverhoging - Allereerst wordt in de deelgebieden V (dp 187 +50m – 191 +50m) en VII (196 – 198 +50m) de kruin van de zeekering verhoogd (zie ligging deelgebieden figuur 1.1).
- Ruimtebeslag - Ten behoeve daarvan dient de binnenzijde van de dijk in het deelgebied V verstevigd te worden met als gevolg een verschuiving van de voet van de dijk aan de binnenzijde over een afstand van 15 m (permanent ruimtebeslag). In deelgebied VII resulteert de binnendijkse versteviging in een verschuiving van 9 m. In het totaal treedt een binnendijks ruimtebeslag van 0.6 ha (400 m lengte x 15 m breedte) op in deelgebied V binnen begrenzing van Natura2000 en 0.23 ha (250 m lengte x 9 m breedte) in deelgebied VII buiten de begrenzing van het Natura 2000 gebied.
- Verstoring in winterperiode – De duur van de werkzaamheden is op dit moment nog onbekend, daarom wordt uitgegaan van de worstcase periode oktober 2012 – half maart 2013, waarin regelmatige verstoring plaatsvindt in een zone van 200 m ten opzichte van het projectgebied en de transportroute. De transportroute loopt vermoedelijk over de bestaande binnenberm (grasberm) van de dijk. Deze kan waarschijnlijk in slechts een richting benut worden dus vrachtverkeer zal de Inlaag Havenkanaal rond rijden (zie ook figuur 1.3 route aan binnenzijde dijk op huidige binnenberm deels zichtbaar, te herkennen aan rijsporen).
- Aanleg en gebruik tijdelijke losvoorziening - om de bebouwde kom van Zierikzee te ontlasten zullen de benodigde materialen voor een groot deel over water worden aangevoerd. Daarvoor wordt aan de noordelijke oever van het havenkanaal, tussen dp188 en dp198, een tijdelijke losplaats aangebracht in de vorm van een kade van steen en/of een ponton met spudpalen. De kade gaat vanaf de dijkteen circa 25 tot 35 meter het water in om bij de vaargeul te komen. De kade wordt gedurende de hele werkperiode gebruikt, een periode waarin gemiddeld 1 schip per dag zal arriveren. Na afloop van de werkzaamheden wordt de situatie in de oorspronkelijke staat teruggebracht.

2.2 Overige activiteiten in de omgeving

Allereerst zullen in de periode maart 2013 – oktober 2013 de dijkverbeteringswerkzaamheden van Projectbureau Zeeweringen ter hoogte van het traject Borrendamme, Havenkanaal-west worden uitgevoerd. Daarnaast zijn Natuurmonumenten en het Waterschap voornemens een natuurontwikkelingsproject uit te voeren in de Inlaag Havenkanaal en de omliggende karrenvelden en agrarische weilanden, gelegen aan de binnenzijde van de zeedijk bij Borrendamme, Havenkanaal-west. (zie ook Toelichting aanpassing deelgebied 12 en deelgebied 10 voor platform landbouw en natuur d.d. 2 februari 2012). De precieze planning voor dit werk staat nog niet vast, maar afgesproken is de beide projecten niet gelijktijdig uit te voeren. Er zijn geen andere projecten, voornemens in de omgeving gepland die in het kader van cumulatie relevant zijn.

3 Toetsingskader

Het toetsingskader zoals beschreven in de documenten 'Passende beoordeling Borrendamme, Cauwers Inlaag, Havenkanaal-west' (documentnummer PZDB-R-11229) en 'Soortenbeschermingstoets Borrendamme, Cauwers Inlaag, Havenkanaal-west' (documentnummer PZDB-R-11230) zijn onveranderd en worden ook voor het voorgelegen werk gehanteerd (zie voor een beschrijving van de toetsingskaders beide bovengenoemde documenten).

Effecten op buiten- en binnendijkse natuurwaarden in de periode maart – oktober zijn reeds getoetst (Wessels a, b, 2011). De voorliggende memo is gericht op effecten van ruimtebeslag en verstoring op binnendijks aanwezige natuurwaarden in de periode november – februari en een mogelijk bijkomend effect binnen- en buitendijks in de gehele werkperiode als gevolg van de aanleg en het gebruik van de tijdelijke losplaats.

Negatieve effecten op beschermde natuurwaarden buitendijks en op de dijk kunnen worden uitgesloten als gevolg van:

- de dijk valt niet binnen de begrenzing van het Natura2000 gebied;
- de afwezigheid van geschikt biotoop voor veel beschermde Ff-wet beschermde soorten buitendijks en op de dijk (Wessels a,b, 2011);
- ruim voldoende uitwijkmogelijkheden van mobiele soorten, m.n. buitendijks overtuigende en foeragerende watervogels.

Hieronder is de begrenzing van het Natura2000 gebied Oosterschelde weergegeven. De inlaag Havenkanaal ter hoogte van deelgebied V valt binnen de begrenzing van het N2000 gebied Oosterschelde, terwijl deelgebied VII daarbuiten valt (zie figuur 3.1). De instandhoudingsdoelstellingen voor het N2000 gebied zijn beschreven in de Passende beoordeling. De directe omgeving van beide deelgebieden V en VII is niet begrensd als Beschermd Natuurmonument, de daarbij behorende doelen worden daarom verder buiten beschouwing gelaten.

Figuur 3.1 Begrenzing Natura2000 gebied Oosterschelde inclusief Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Natuurbeschermingsgebieden en tenslotte toegepaste correcties
(Bron: website www.rijksoverheid.nl)

4 **Aanwezigheid beschermde natuurwaarden**

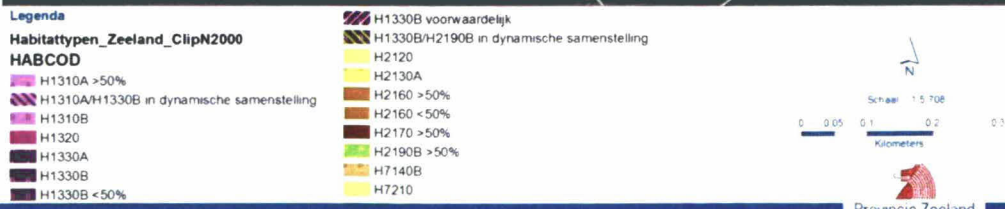
4.1 **Nb-wet**

4.1.1 *Habitats*

Onder de gebiedsdelen die als Habitatrictlijn gebied zijn begrensd (verwerving en inrichting van nieuwe natuur is meestal geschied in het kader van de uitvoering van het Plan Tureluur), valt ook het westelijk deel (12 ha) van de Schouwse Inlagen en Karrevelden (Inlagen Levensstrijd) ten zuidwesten van Zierikzee, in verband met Habitatype Binnendijkse schorren en zilte graslanden, (H1330B) (Aanwijzingsbesluit, april 2012). Het habitatype is ook aanwezig in de Inlaag Havenkanaal ter hoogte van deelgebied V (zie figuur 4.1). Het binnendijkse grasland ter hoogte van deelgebied VII en het Havenkanaal valt buiten de begrenzing van het N2000 gebied, ter plekke is zowel binnen- als buitendijks geen kwalificerend habitat aanwezig.

Habitattypen Natura 2000-gebied Oosterschelde

Plan Tureluur - Haveningang Zierikzee

Figuur 4.1 Ligging Kwalificerende habitattypen van N2000 gebied Oosterschelde (Bron: RWS in het kader van beheerplan, april 2012)

4.1.2 Habitatsoorten

Er is geen gericht onderzoek naar het voorkomen van noordse woelmuis in de Inlaag Havenkanaal of het agrarisch weiland ten noordoosten ervan uitgevoerd. In de omgeving (karrevelden achter Cauwers Inlaag) zijn in 2007 een tweetal exemplaren van de soort aangetroffen. De aangrenzende karrevelden vormen geschikt biotoop voor noordse woelmuis.

De Inlaag Havenkanaal bevat geschikt leefgebied maar vanwege afwezigheid van biotoopkenmerken zoals ruigte vegetatie en een strooisellaag bevat de inlaag geen vaste verblijfplaats. Het agrarisch weiland ter hoogte van deelgebied VII bevat geen geschikt biotoop voor noordse woelmuis.

Waar het mogelijke binnendijkse effecten betreft, kan de gewone zeehond hier buiten beschouwing gelaten worden. Ook voor de aanleg en het gebruik van de tijdelijke losplaats buitendijks, in het havenkanaal, is de soort niet relevant. De dichtstbijzijnde rustplaatsen liggen op meer dan 8 kilometer van werk, ruim buiten de beïnvloedingsfeer van het werk. Zie verder Passende beoordeling (Wessels, 2011).

4.1.3 *Broedvogels*

In de Passende beoordeling (Wessels, 2011) is een beschrijving gegeven van de kwalificerende broedvogels die in het gehele projectgebied aanwezig zijn (<200 m van de dijk). Er hebben de afgelopen jaren, zowel binnen- als buitendijks, geen kwalificerende soorten in het gebied waar permanent of tijdelijk ruimtebeslag optreedt gebreed.

4.1.4 *Niet-broedvogels*

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de aanwezige niet-broedvogels in de werkperiode oktober – februari (gemiddelde over telseizoenen 2005 – 2009). Het betreft de aantallen vogels in het gehele project gebied van Borrendamme, Cauwers Inlaag en Havenkanaal-west. Onderstaande aantallen betreffen dus een worstcase aanpak; binnen 200 m van het hier betreffende werkgebied komt slechts een klein gedeelte van deze aantallen voor.

In totaal zijn 25 kwalificerende niet-broedvogelsoorten in de werkperiode oktober – februari in relevante aantallen (> 0,5 %) aanwezig (tabel 4.1). Ten opzichte van de instandhoudingsdoelen zijn brandgans, kluut en smient in hoge aantallen aanwezig. Buitendijks, in het havenkanaal zelf, kunnen exemplaren van kwalificerende soorten als dodaars, fuut en middelste zaagbek worden verwacht. Bij eventuele verstoring als gevolg van het werk (aanleg steiger en lossen schepen) zijn ruim voldoende uitwijkmogelijkheden in de directe omgeving aanwezig. Een hoogwatervluchtplaats is niet aanwezig (Wessels, 2011).

Tabel 4.1 Overzicht aantallen niet-broedvogels in werkperiode (geel gemarkeerd), gemiddeld over telseizoenen 2005 – 2009; in de laatste kolom is het aantal lokaal aanwezige vogels in de werkperiode ten opzichte van Instandhoudingsdoelen van de kwalificerende vogels

Nederlandse naam													totaal geheel jaar	totaal werkperio de (okt- feb)	gemiddeld per maand werkperiode (okt - feb)	% tov werkp IHD OS periode	
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec					
Aalscholver	0	0	2	4	10	13	21	28	17	14	4	0	113	18	4	360	1,0
Bergeend	34	51	84	66	77	70	59	25	40	43	42	34	625	204	41	2900	1,4
Bontbekplevier	0	0	0	1	2	0	1	5	0	0	0	0	10	0	0	280	0,0
Bonte Strandloper	10	2	17	68	58	0	1	0	4	26	2	26	213	64	13	14100	0,1
Brandgans	1585	1265	2483	1826	1	2	0	0	2	17	1293	624	9099	4784	957	3100	30,9
Brilduiker	5	7	6	0	0	0	0	0	0	0	5	11	34	27	5	680	0,8
Dodaars	3	3	2	0	0	0	0	0	4	8	4	7	31	24	5	80	6,1
Drieteenstrandloper	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	260	0,0
Fuut	0	0	3	0	1	0	0	1	1	4	10	3	22	17	3	370	0,9
Goudplevier	6	44	61	99	0	0	23	314	173	4	38	77	841	170	34	2000	1,7
Grauwe Gans	37	37	36	40	64	26	87	65	211	62	173	103	939	411	82	2300	3,6
Groenpootruiter	0	0	0	0	3	0	1	2	1	0	0	0	7	0	0	150	0,0
Kanoetstrandloper	0	0	7	5	179	0	0	0	20	1	0	0	212	1	0	7700	0,0
Kievit	126	189	134	83	81	105	163	129	220	153	621	124	2129	1213	243	4500	5,4
Kleine Zilverreiger	1	0	1	0	2	1	1	3	3	2	1	1	15	5	1	20	4,8
Kluut	56	49	110	97	113	76	36	47	47	150	61	92	933	407	81	510	15,9
Krakeend	5	9	4	5	3	1	0	0	0	2	6	9	44	31	6	130	4,8
Kuifduiker	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	8	2,5
Lepelaar	0	0	2	5	5	9	2	11	9	0	0	1	44	1	0	30	0,5
Meerkoet	75	82	52	28	15	23	19	22	25	54	83	82	560	376	75	1100	6,8
Middelste Zaagbek	2	6	4	0	0	0	0	0	0	15	9	3	40	35	7	350	2,0
Pijlstaart	21	21	25	15	1	0	0	0	8	14	22	18	144	96	19	730	2,6
Rosse Grutto	0	0	0	24	149	0	0	1	2	5	0	0	181	5	1	4200	0,0
Rotgans	146	339	590	1046	275	1	1	0	5	187	97	113	2800	883	177	6300	2,8
Scholekster	240	127	178	157	73	48	83	25	16	54	168	167	1335	756	151	2400	6,3
Slechtvalk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0,0
Slobeend	34	55	97	99	13	3	1	21	64	93	70	65	616	317	63	940	6,7
Smient	2173	1688	880	56	2	0	0	1	827	1633	1247	2645	11153	9386	1877	12000	15,6
Steenloper	5	6	5	7	21	2	0	13	3	2	3	6	74	22	4	580	0,8
Strandplevier	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50	0,0
Tureluur	16	21	39	35	54	37	53	57	34	25	20	15	408	98	20	1600	1,2
Wilde Eend	127	103	58	60	71	67	19	158	291	215	210	176	1558	833	167	5500	3,0
Wintertaling	84	32	36	19	0	1	1	18	59	64	117	72	504	369	74	1000	7,4
Wulp	70	93	116	30	4	3	40	60	25	46	49	55	589	312	62	6400	1,0
Zilverplevier	0	1	21	98	224	1	1	0	48	3	3	2	403	10	2	4400	0,0
Zwarte Ruiter	6	3	3	3	0	0	2	8	32	23	14	8	103	54	11	310	3,5

4.1.5 Overige natuurwaarden

De aanwezigheid van overige beschermde natuurwaarden in het kader van de Nb-wet (Beschermd c.q. Staatsnatuurmonument) is hier buiten beschouwing gelaten omdat de (directe omgeving van) beide deelgebieden V en VII geen deel uitmaakt van een BN gebied.

4.2 Aanwezigheid Ff-wet beschermde natuurwaarden

4.2.1 Flora

Er is geen gericht onderzoek aan de binnenzijde van de dijklichaam ter hoogte van het Havenkanaal-west inclusief deelgebieden V en VII naar het voorkomen van beschermde flora soorten uitgevoerd. De vegetatie tegen de dijk aan bestaat uit ingezaaide grasvegetatie; in beide deelgebieden V en VII (kruin en binnenzijde dijklichaam) zijn geen Ff-wet beschermde flora soorten van tabel 2 of 3 te verwachten. Er zijn ook geen waarnemingen bekend van (zwaar) beschermde Ff-wet beschermde soorten in de Inlaag Havenkanaal en langs het Havenkanaal zelf (deelgebied V) (waarneming.nl). De binnendijkse directe omgeving van deelgebied VII bestaat uit agrarisch weiland, ook daar zijn geen tabel 2 of 3 beschermde flora soorten aangetroffen (waarneming.nl) of te verwachten. In de Inlaag zijn geen provinciale aandachtssorten waargenomen (waarneming.nl); provinciale aandachtssorten kennen geen wettelijke bescherming.

4.2.2 *Fauna*

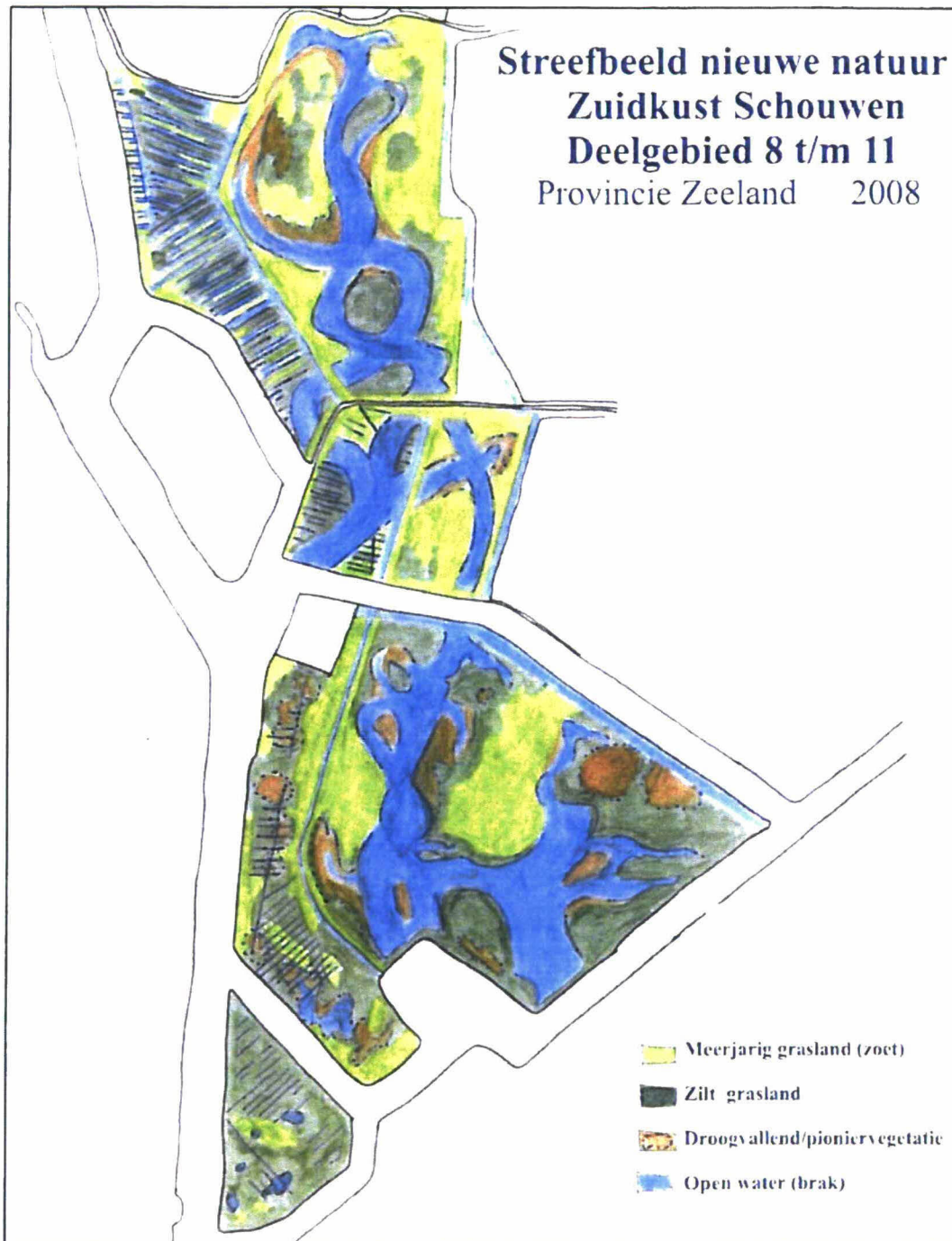
Buitendijks ligt geen voor grondgebonden kleine zoogdieren en vleermuizen geschikt leefgebied. De (directe binnendijkse omgeving van) deelgebieden V en VII bevat geschikt biotoop voor algemeen voorkomende beschermde soorten van tabel 1 zoals mol, haas, konijn (waarneming.nl), ree en huisspitsmuis. Daarnaast is de zwaar beschermde soort noordse woelmuis (tabel 3) in het verleden (2007) waargenomen. Hoewel de soort tijdens de inventarisatie van 2008 niet werd gevangen, bevat de directe omgeving van het deelgebied V beperkt geschikt biotoop; in de omgeving van deelgebied VII is geen geschikt biotoop aanwezig. In de watergangen zijn mogelijk vissen en/of amfibieën aanwezig. Rugstreeppad is in 1987 voor het laatst waargenomen in Cauwers Inlaag en karrevelden Havenhoofd (Sluijter & Vergeer, 2008). Ook tijdens recente inventarisatie rondes in de omgeving (Suzanna Inlaag en omgeving, 2006) werden geen exemplaren van Rugstreeppad gezien. Mogelijk wordt het water in de inlaag gebruikt als voortplantingsbiotoop, maar naar verwachting is in het beïnvloedingsgebied geen geschikt overwinteringsbiotoop aanwezig vanwege het ontbreken van regelmatig geroerd bodemmateriaal (zoals zandhopen). Tenslotte foerageren, rusten en broeden een aantal vogelsoorten in de omgeving van beide deelgebieden. Van de overige beschermde soorten (-groepen) zijn geen waarnemingen bekend en/of is geen geschikt biotoop aanwezig.

4.3 **Toetsing effecten Nb-wet**

4.3.1 *Habitats*

Omdat het Havenkanaal buiten de begrenzing van het N2000 gebied Oosterschelde ligt, is de aanleg en het gebruik van de tijdelijke loskade niet van invloed op een beschermd habitattype. Na afloop van het werk wordt de bestaande situatie bovendien volledig hersteld. Ter hoogte van deelgebied V treedt een permanent ruimtebeslag op van maximaal 0.6 ha ten koste van habitattype H1330B (Schorren en zilte graslanden, binnendijks). Het betreft een permanent effect. Het habitattype heeft een uitbreidingsdoelstelling voor oppervlakte en een behoudsdoelstelling voor kwaliteit. Ter hoogte van deelgebied VII treedt geen effect op een habitattype; deze zijn ter plekke niet aanwezig, het deelgebied ligt buiten de begrenzing van het N2000 gebied Oosterschelde. Als gevolg van het permanent ruimtebeslag kan significant effect op het instandhoudingsdoel van het habitattype H1330B niet worden uitgesloten. Het ruimtebeslag zal volledig hersteld worden. Het Waterschap en Natuurmonumenten zoeken naar een geschikte locatie daarvoor. Na uitvoering van deze herstelopgave is het negatief effect op het instandhoudingsdoel van het habitattype teniet gedaan.

Daarnaast zal als gevolg van de voorgenomen natuurinrichting, zoals in onderstaande figuur is weergegeven (figuur 4.2), het areaal van ondermeer habitattype Binnendijkse schorren en zilte graslanden (H1330B) ter plaatse met enkele hectaren toenemen (schatting op basis van onderstaande tekening, preciese oppervlak op dit moment onbekend). Zowel in de Inlaag Havenkanaal als op de plaats van de agrarische weilanden (huidige situatie) zal H1330B kunnen ontwikkelen. Het oppervlak zal sterk toenemen in vergelijking met de huidige situatie.

Figuur 4.2 Schets natuurinrichting in deelgebied 10 (Bron: Toelichting Deelgebied 10 en 12, februari 2012)

4.3.2 Habitatsoorten

De tijdelijk te gebruiken losplaats leidt mogelijk tot een beperkte verstoring van foeragerende watervogels als aalscholver, fuut en dodaars. Omdat ruim voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn en de frequentie van het lossen niet meer dan een enkel schip per dag bedraagt, is een significant negatief effect op kwalificerende soorten uitgesloten. Ter hoogte van deelgebied V treedt een permanent ruimtebeslag op van maximaal 0.6 ha ten koste van mogelijk leefgebied voor noordse woelmuis (ter plekke geen vaste verblijfplaats). Het betreft een permanent effect. De soort heeft een uitbreidingsdoelstelling voor oppervlakte leefgebied en een behoudsdoelstelling voor kwaliteit leefgebied. Ter hoogte van deelgebied VII treedt geen effect op de

soort; deze zijn ter plekke niet aanwezig, het deelgebied ligt buiten de begrenzing van het N2000 gebied Oosterschelde. Als gevolg van het permanent ruimtebeslag van mogelijk leefgebied kan een negatief effect op het instandhoudingsdoel van het habitatype H1330B niet worden uitgesloten. Zoals hierboven vermeld zal dit ruimtebeslag volledig hersteld worden. Het Waterschap en Natuurmonumenten zoeken naar een geschikte locatie daarvoor. Na uitvoering van deze herstelopgave is het negatief effect op het instandhoudingsdoel van de soort teniet gedaan.

Door vanuit een richting te werken, wordt voorkomen dat er dieren gedood worden tijdens het werk (zie ook *mitigerende maatregelen*).

Daarnaast wordt als gevolg van de voorgenomen natuurinrichting (figuur 5) het areaal aan geschikt biotoop ter plaatse met enkele hectaren toenemen. Het oppervlak zal toenemen in vergelijking met de huidige situatie.

4.3.3 *Broedvogels*

Omdat broedvogels de laatste jaren geen gebruik maken van het gebied waar permanent ruimtebeslag optreedt kunnen effecten worden uitgesloten. Verstoring van broedvogels in de directe omgeving is niet aan de orde; de werkzaamheden vinden plaats buiten het broedseizoen.

4.3.4 *Niet-broedvogels*

In tabel 4.1 is een overzicht gegeven van de aanwezige niet-broedvogels in de werkperiode oktober – februari (gemiddelde over telseizoenen 2005 – 2009). Zoals reeds aangegeven zijn de betreffende aantallen worstcase getallen; binnen 200 m van het hier betreffende werkgebied is slechts een klein gedeelte van deze aantallen aanwezig. De werkzaamheden leiden tot permanent ruimtebeslag van 0,83 ha oppervlak (maximaal). Daarnaast treedt tijdelijke verstoring op binnen 200 m t.o.v. het werkgebied en de transportroute. Het gebied wordt benut als hvp, rust- en foerageergebied door niet-broedvogels. In de werkperiode oktober-februari komen diverse soorten vogels in relevante aantallen voor in het gehele projectgebied, waaronder de steltlopersoorten goudplevier, kievit, kleine zilverreiger, kluut, scholekster, tureluur, wulp en zwarte ruiters. Slechts een beperkt deel van de vogels maakt daadwerkelijk gebruik van het hier beschreven potentiële beïnvloedingsgebied.

In de Passende beoordeling (Wessels, 2011) is voor alle soorten, met uitzondering van kleine zilverreiger beschreven hoe groot de huidige OS populatie t.o.v. het instandhoudingsdoel is. Met uitzondering van zwarte ruiters hebben alle soorten een grotere populatie omvang dan het instandhoudingsdoel (kleine zilverreiger OS populatie: 671 tov ISD 240 exemplaren). De OS populatie van zwarte ruiters is momenteel lager dan het ISD.

Het betreft een zeer gering oppervlak wat verloren gaat ten opzichte van het overige oppervlak aan karrevelden en Inlagen die ter plekke aanwezig zijn. In de (directe) omgeving zijn ruim voldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar (verschillende inlagen en Prunje polder) voor alle soorten inclusief zwarte ruiters. Vanwege het ruime aanbod aan uitwijkmogelijkheden zal het ruimtebeslag en/of verstoring niet tot een negatief effect op de instandhoudingsdoelen van de betreffende vogels leiden.

4.3.5 *Overige natuurwaarden*

Effecten op overige beschermde natuurwaarden in het kader van de Nb-wet (Beschermd c.q. Staatsnatuurmonument) kunnen worden uitgesloten omdat de (directe omgeving van) beide deelgebieden V en VII geen deel uitmaakt van een BN gebied.

4.3.6 *Cumulatie*

Er worden geen projecten gelijktijdig uitgevoerd; daarom is van cumulatie van effecten geen sprake.

4.4 **Toetsing effecten Ff-wet**

4.4.1 *Flora*

Vanwege de afwezigheid van beschermde florasoorten aan de binnenzijde van het dijklichaam in beide deelgebieden kunnen effecten op de gunstige staat van instandhouding van Ff-wet beschermde soorten worden uitgesloten.

4.4.2 Fauna

Buitendijks, in het havenkanaal, ondervinden alleen foeragerende en voornamelijk visetende vogelsoorten, enige verstoring als gevolg van de aanleg en het gebruik van de tijdelijke loskade. Andere beschermde planten- of diersoorten komen daar niet voor. Omdat het om kleine aantallen vogels gaat en voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn, doet zich geen effect op duurzame instandhouding van welke vogelsoort dan ook voor. De voorgenomen activiteit in de (binnendijkse omgeving van) deelgebieden V en VII leidt tot verstoring (tijdelijk) en ruimtebeslag van biotoop (permanent) van beschermde soorten vogels en zoogdieren. Het gaat grotendeels om algemene soorten zoals mol, haas, ree en konijn, huisspitsmuis en eventueel de zwaar beschermde soort noordse woelmuis (geen vaste verblijfplaats). Om te voorkomen dat dieren gedood worden dient vanuit een richting gewerkt te worden (zorgplicht, zie ook mitigerende maatregelen). Ook kan verstoring en ruimtebeslag van een aantal vogelsoorten die aanwezig zijn in het beïnvloedingsgebied optreden. Voor alle soorten geldt dat de omgeving ruim voldoende uitwijkmogelijkheden biedt voor de tijdelijke verstoring en na voltooiing van het natuurinrichtingsplan van Natuurmonumenten ontwikkelt een aanzienlijk groter areaal geschikt biotoop voor alle bovengenoemde soorten. Effecten op broedvogels dienen voorkomen te worden, dit kan door de werkzaamheden in de wintermaanden uit te voeren of te starten voor aanvang van het broedseizoen zodat de vogels eventueel kunnen uitwijken (zie ook mitigerende maatregelen). Relevante effecten op Ff-wet beschermde soorten kunnen daarom worden uitgesloten, er worden dus geen gebodsbepalingen overtreden. Het werk dient voor aanvang van het broedseizoen gestart te zijn, zodat de dieren dan wel niet verstoord worden of eventueel kunnen uitwijken (zie ook mitigerende maatregelen).

5 Conclusie en aanbevelingen

5.1 Conclusie en aanbevelingen

Gezien het voorgaande wordt geconcludeerd dat van de voorgenomen activiteit een significant negatief effect op het instandhoudingsdoel van Habitatype H1330B zal optreden. Daarnaast kan een negatief effect op het instandhoudingsdoel van noordse woelmuis niet worden uitgesloten. Het verlies aan areaal zal hersteld worden door elders natuur te ontwikkelen. De betrokken partijen (Waterschap en Natuurmonumenten) zoeken naar een gebied waar de herstelopgave kan plaats vinden. Na uitvoering van de herstelopgave zijn de negatieve effecten teniet gedaan.

Op de overige instandhoudingsdoelen zijn geen ecologisch relevante effecten te verwachten. Daarnaast heeft de voorgenomen activiteit geen wezenlijke invloed op de gunstige staat van instandhouding van Ff-wet beschermde soorten. Van cumulatie van effecten is geen sprake omdat er geen projecten gelijktijdig worden uitgevoerd.

Voor de voorgenomen activiteit is een NB-wet vergunning noodzakelijk. In het kader van de Ff-wet is geen aanvullend onderzoek nodig. Een ontheffing in het kader van de Ff-wet is niet noodzakelijk mits onderstaande maatregelen worden genomen ter voorkoming van effecten.

5.2 Mitigerende maatregelen vanuit Ff-wet en Nb-wet

- Voorafgaand aan werkzaamheden dijkvegetatie vanuit één richting kort maaien (maatregel om plangebied ongeschikt te maken voor (algemene) kleine zoogdieren en noordse woelmuis).
- Werkzaamheden dienen vanuit één richting uitgevoerd te worden (maatregel te treffen ter voorkoming van doden van (algemene) kleine zoogdieren en noordse woelmuis):

6 Referenties

Wessels - de Wit, S.C. 2011. Passende beoordeling Borrendamme, Cauwers Inlaag, Havenkanaal-west. Toetsing van de voorgenomen dijkverbetering langs de Oosterschelde aan de Natuurbeschermingswet (PZDB-R-11229).

Wessels - de Wit, S.C. 2011. Soortenbeschermingstoets Borrendamme, Cauwers Inlaag, Havenkanaal-west. Toetsing van de voorgenomen dijkverbetering langs de Oosterschelde aan de Flora- en faunawet (PZDB-R-11230).

Toelichting aanpassing Deelgebied 12 en Deelgebied 10 voor Platform Landbouw en Natuur d.d. 2 februari 2012.

27 SEP 2012

RDPB M-12312

Erratum Natuurtoets aanvullende werkzaamheden Havenkanaal-West

Aanleiding

Voor de aanvullende werkzaamheden ten behoeve van de dijkverbetering bij het Havenkanaal-West (Zierikzee) is een toets aan de bepalingen in de Natuurbeschermingswet uitgevoerd. Na het tot stand komen van deze toets bleken nog enkele aanpassingen in de planning nodig. Deze wijzigingen worden in dit erratum kort besproken, in relatie tot eventuele (extra) effecten op natuurwaarden zoals die in de natuurtoets beoordeeld zijn.

Wijzigingen werkperiode

De Natuurtoets (par. 2.1) gaat uit van verstoring van niet-broedende vogels gedurende de wintermaanden in de periode oktober 2012 – maart 2013 (worst case scenario). Inmiddels is duidelijk dat niet eerder dan in januari 2013 met het (voorbereidende) werk gestart wordt. De eventuele effecten op binnen- en buitendijks aanwezige natuurwaarden, eerder getoetst voor het volledige werk (Passende Beoordeling, Wessels 2011), worden hierdoor beperkt omdat minder lang in de voor foeragerende vogels gevoelige wintermaanden gewerkt zal worden.

Zowel in de Passende Beoordeling als in de Natuurtoets is rekening gehouden met een planning waarin de werkzaamheden aan het gehele dijktraject uiterlijk 1 oktober 2013, aan het begin van het stormseizoen, afgerond zijn. Uit recente informatie (Fugro 2012) blijkt dat de voortgang van het werk langs twee delen van de dijk sterk afhankelijk zal zijn van zetting en aanpassing van de ondergrond tijdens de uitvoering. Hierdoor *kunnen* de werkzaamheden aan de kruin en de binnenzijde tussen dp187+50 – dp191+50m en dp 196 – dp198 vertraging ondervinden. Concreet betekent dit dat het werk daar met het oog op het stormseizoen per 1 oktober 2013 mogelijk stilgelegd wordt, waarna het in maart 2014 wordt hervat. Verwacht wordt, mocht dit onvermijdelijk zijn, dat de werkzaamheden langs deze dijkgedeelten uiterlijk in juni 2014 kunnen worden afgerond.

Het eventueel als gevolg van zettingen benodigde uitstel betreft twee korte delen van het dijktraject van resp. 400 en 250 meter. Omdat buiten het voor (kwalificerende) niet-broedvogels kwetsbare winterseizoen wordt gewerkt en ruim voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn langs de inmiddels afgeronde delen van het traject, is een extra negatief effect op foeragerende vogels uit te sluiten. Uit Passende Beoordeling en Natuurtoets blijkt dat geen kwalificerende broedvogels in de nabije omgeving aanwezig zijn. Omdat in afwijking van de oorspronkelijke planning langs deze twee kleine delen voor een tweede maal in het broedseizoen wordt gewerkt, zal niettemin voorafgaand aan de hervatting van het werk begin 2014 dezelfde mitigerende maatregel worden toegepast zoals die voor 2013 voor het gehele traject genomen is. Dat betekent dat met het werk tijdig (1 maart) wordt aangevangen, zodat gewenning of uitwijken van broedvogels mogelijk is en geen verstoring optreedt.

John v Oliet
Groenbom

26/9/12